

Maciej Goniszewski
Rozprawa doktorska przygotowana
w Katedrze Bankowości i Finansów Wydziału Zarządzania UG
pod kierunkiem
dr hab. Leszka Pawłowicza, prof. UG
i promotora pomocniczego
dr Karola Śledzika

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Wpływ zagranicznych banków na przebieg globalnego kryzysu finansowego w wybranych krajach goszczących Unii Europejskiej

Banki zagraniczne odegrały istotną rolę w budowie gospodarki rynkowej w byłych krajach socjalistycznych. Dostarczały one nie tylko kapitał ale także wiedzę i umiejętności potrzebne do efektywnego wykorzystania tego kapitału. Jednak wraz z globalnym kryzysem finansowym zapoczątkowanym w Europie przez upadek amerykańskiego banku inwestycyjnego Lehman Brothers, pojawiły się obawy co do wpływu banków zagranicznych na gospodarki krajów goszczących je. Banki zagraniczne zaczęły być postrzegane jako bramy poprzez, które w krajową gospodarkę może uderzyć globalny kryzys. Reakcją na te obawy były polityczne decyzje o tzw. udamawianiu zagranicznych banków poprzez ich wykupywanie przez krajowe podmioty, które jednocześnie bardzo często były kontrolowane przez państwo.

Teza o zagrożeniu płynącym ze strony banków zagranicznych nie znajduje jednak jednoznacznego potwierdzenia w dotychczas przeprowadzonych badaniach ich wpływu na gospodarki krajów goszczących. Badacze uzyskują różne wyniki w zależności od badanego regionu, powiązań między gospodarkami, etapu rozwoju gospodarczego kraju goszczącego i wielu innych zmiennych. Celem tej pracy było zbadanie czy istniał jednoznaczny wpływ banków zagranicznych na gospodarki krajów goszczących na obszarze Unii Europejskiej w okresie globalnego kryzysu finansowego, a także w latach poprzedzających go i następujących po nim, żeby uchwycić możliwie pełne spektrum oddziaływań banków zagranicznych.

W tym celu w rozdziale pierwszym przeprowadzono szeroką analizę dotychczas przeprowadzonych badań wpływu banków zagranicznych na gospodarki krajów goszczących. Przeprowadzono także wywiady z osobami, które w okresie globalnego kryzysu finansowego miały wpływ na funkcjonowanie banków zagranicznych w Polsce, która w tym przypadku miała posłużyć jedynie jako przykład kraju goszczącego funkcjonującego w Unii Europejskiej. Badania te miały na celu zaprezentowanie możliwie pełnego kontekstu i warunków w jakich działały banki zagraniczne na terenie UE.

W rozdziale drugim głównym przedmiotem badania był przebieg zjawisk kryzysowych w różnych krajach Unii Europejskiej analizowany w kontekście zaangażowania w sektorach bankowych tych krajów kapitału zagranicznego. Szczególną uwagę zwrócono na kraje, w których kryzys oddziaływał bardzo silnie na gospodarkę i na kraje, w których globalny kryzys finansowy miał bardzo łagodny przebieg. Na tym etapie pracy dostrzegalne było

współwystępowanie odporności na zjawiska kryzysowe lat 2008-2011 z wysokim udziałem kapitału zagranicznego w sektorze bankowym.

W kolejnych częściach pracy wykorzystano narzędzia wnioskowania statystycznego do zdiagnozowania różnic pomiędzy bankami krajowymi i zagranicznymi w zakresie prowadzonej polityki kredytowej, ostrożnościowej, dywidendowej i osiągniętej efektywności. Porównano także pomoc publiczną udzieloną obu rodzajom banków oraz współwystępowanie wielkości udziału kapitału zagranicznego w sektorze bankowym z wybranymi zmiennymi reprezentującymi siłę przebiegu zjawisk kryzysowych. Wszystkie te badania prowadzono zarówno dla lat przypadających na kryzys jak i go poprzedzających i następujących po nim, żeby ukazać możliwie pełny wpływ banków zagranicznych na gospodarki krajów goszczących i sprawdzić czy banki te przyczyniły się przed kryzysem do jego silniejszego lub słabszego przebiegu i czy przyczyniały się po kryzysie do szybszego wygaszania zjawisk kryzysowych czy raczej ich podtrzymywania.

Uzyskane wyniki badań wskazują na przewagę pozytywnego wpływu kapitału zagranicznego w sektorze bankowym na gospodarkę krajów goszczących i pozwalają sformułować rekomendację powstrzymania procesu dalszego wykupywania banków zagranicznych przez publiczny kapitał krajowy. Wyższy udział kapitału zagranicznego w sektorze bankowym współwystępował m.in. z szybszym wzrostem PKB, wyższą efektywnością sektora i mniejszą pomocą publiczną dla niego.

Słowa kluczowe: bank, bank zagraniczny, kapitał zagraniczny, kraj goszczący, kryzys, globalny kryzys finansowy, Unia Europejska, kredyt, pomoc publiczna